

aan de gemeenteraad
onderwerp Raadsmemo coördinator externe verwijzingen

van het college van burgemeester en wethouders
datum 15 april 2025
zaaknummer 1338327

memo

Samenvatting

Met deze memo informeert het college de gemeenteraad over de keuze om een coördinator externe verwijzers aan te stellen. Dit besluit is genomen naar aanleiding van de motie van 10 april 2024, waarin werd verzocht om een verkenning naar de mogelijkheden en toegevoegde waarde van deze functie. De coördinator externe verwijzers krijgt een bredere rol dan een GI-coördinator en richt zich op de samenwerking met alle externe verwijzers, zoals huisartsen, medisch specialisten en Gecertificeerde Instellingen (GI's). Het doel is om de doelmatigheid en rechtmatigheid van jeugdhulp te verbeteren en de samenwerking met externe verwijzers te versterken. Dit resulteert uiteindelijk in een daling van de jeugdhulputgaven.

Doel

Het doel van deze memo is om de raad te informeren over het besluit van het college om per 1 april 2025 een coördinator externe verwijzers aan te stellen. Door de inzet van een coördinator externe verwijzers verwacht het college meer grip te krijgen op de verwijzingen vanuit externe partijen en daarmee de kosten voor jeugdhulp beter te kunnen beheersen.

Aanleiding

Op 10 april 2024 heeft de gemeenteraad, naar aanleiding van het onderzoek uitgevoerd door Van Dam Datapartners in 2023¹, een motie ingediend om te onderzoeken of de inzet van een Gecertificeerde Instellingen (GI) -coördinator kan bijdragen aan de doelen van passende zorg, normalisatie en kostenbesparing. Het college heeft naar aanleiding hiervan een verkenning uitgevoerd om de mogelijkheden en toegevoegde waarde van een GI-coördinator te onderzoeken.

De verkenning, uitgevoerd begin 2024, toont aan dat de inzet van een GI-coördinator positieve effecten kan hebben, mits er voldoende bereidheid is om samen te werken tussen alle betrokken partijen. De GI-coördinator kan als verbindende schakel tussen de gemeente en de GI's fungeren, waardoor de expertise van beide partijen optimaal wordt benut en de inzet van passende jeugdhulp versterkt wordt.

Om het draagvlak voor deze functie verder te toetsen, is aanvullend onderzoek uitgevoerd in samenwerking met de gecontracteerde GI's uit de regio Midden-Holland. Dit onderzoek, dat liep tot en met januari 2025, heeft aangetoond dat er voldoende draagvlak is voor de inzet van een coördinator. Echter heeft een dergelijke functie ook voor andere externe verwijzers, zoals huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten een meerwaarde, gezien hun aanzienlijke aandeel in het totaal aantal verwijzingen naar jeugdhulp.

Op basis van de bevindingen uit de verkenning en het vervolgonderzoek, wordt een coördinator externe verwijzers aangesteld binnen afdeling Opgroeien & Start Arbeidsmarkt (OSA), die een bredere rol heeft dan een GI-coördinator en bijdraagt aan een betere samenwerking tussen alle externe verwijzers.

¹ <https://gouda.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/47cde179-0a4b-4671-91da-81f65a76ce7d>

Aanvullende informatie

Externe verwijzers

Als jeugdigen hulpvragen hebben waar zij zelf, hun omgeving of voorliggende voorzieningen geen antwoord op kunnen bieden, kunnen zij gebruikmaken van jeugdhulp. Binnen de Jeugdwet kunnen verschillende partijen (verwijzers) onderzoek doen naar deze hulpvragen van de jeugdige en, indien nodig, hen doorverwijzen naar jeugdhulp. Deze verwijzers zijn gemeenten, huisartsen, rechters, medisch specialisten en Gecertificeerde Instellingen (GI's). Alle verwijzers kunnen zelfstandig een beschikking afgeven voor gespecialiseerde jeugdhulp.

De gemeentelijke toegang fungeert hierbij als 'interne verwijzer', terwijl de andere instanties worden aangeduid als 'externe verwijzers'.

Verwijzer	Aantal indicaties	Percentage	Realisatie 2024
Gemeente	1098	36%	€ 10.498.086
Huisarts	881	29%	€ 4.359.959
Gecertificeerde instellingen	425	14%	€ 9.252.866
Jeugdarts, medisch specialist	326	11%	€ 3.036.864
Overig	348	11%	€ 3.413.202

Tabel 1 aantal verwijzingen per verwijzer over 2024

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat de gemeentelijke toegang de meeste indicaties afgeeft voor jeugdhulp. Van de externe verwijzers nemen huisartsen het grootste deel van de verwijzingen voor hun rekening. De huisarts is traditioneel een plek waar veel ouders en jeugdigen zich als eerste melden met hulpvragen. Om huisartsen te ondersteunen en de instroom in de jeugdzorg beter te reguleren, is de gemeente Gouda in 2020 gestart met een huisartsenpilot, waarbij medewerkers van de gemeentelijke toegang de afhandeling van jeugdhulpaanvragen overnemen. Dit heeft als gevolg dat het aantal afgegeven indicaties van huisartsen de afgelopen jaren daalt.

Naast huisartsen spelen ook GI's een belangrijke rol bij verwijzingen naar jeugdhulp. Zij zijn, na huisartsen en de gemeentelijke toegang, de derde grootste verwijzer in Gouda. Hoewel het aantal verwijzingen vanuit de GI's het laatste jaar afneemt, blijven de bijbehorende kosten onverminderd hoog. Dit is deels te verklaren door de complexe doelgroep waarmee GI's werken.

Om jeugdhulpkosten beter te beheersen en tegelijkertijd passende zorg te kunnen bieden, is een betere samenwerking met alle externe verwijzers noodzakelijk. Ervaringen uit andere gemeenten laten zien dat de inzet van een coördinator externe verwijzingen leidt tot een efficiëntere en doelmatiger inzet van jeugdhulp.

Coördinator externe verwijzers

De coördinator externe verwijzers heeft als belangrijkste taak om meer grip te krijgen op de wijze waarop externe verwijzers indiceren. De gemeente Gouda streeft ernaar om jeugdhulp, zo dichtbij mogelijk te organiseren en daarbij 'matched care' toe te passen, waarbij jeugdigen direct de juiste zorg krijgen zonder onnodige tussenstappen. Om dit te bereiken investeert de coördinator externe verwijzers zowel vooraf als achteraf in het verwijsproces. Dit betekent dat de coördinator externe verwijzers nauw samenwerkt met externe verwijzers, inhoudelijk met hen meedenkt en hen ondersteunt bij het inzetten van passende zorg. Tegelijkertijd heeft de coördinator externe verwijzers een sturende rol door trends en signalen te analyseren, de doelmatigheid en rechtmatigheid van indicaties te beoordelen en hierover in gesprek te gaan met externe verwijzers. Binnen de gemeente werkt de coördinator externe verwijzers samen met beleidsmedewerkers, contractmanagement, de backoffice en jeugdconsulenten, zodat er een integrale aanpak ontstaat. Het uiteindelijke doel is om duurzame, betaalbare en effectieve zorg te realiseren voor de jeugdigen die dit echt nodig hebben.

Kanttekeningen en risico's

Volgens de Jeugdwet moet de gemeente ervoor zorgen dat de jeugdhulp die de GI en andere verwijzers noodzakelijk achten, ook daadwerkelijk wordt ingezet (artikel 2.4, lid 2, onder b, Jeugdwet). De gemeente heeft hierin een leveringsplicht en mag zich niet mengen in het oordeel over de noodzaak van de hulp. Daarnaast kan de gemeente een externe verwijzer, niet verplichten tot afstemming, met als enige uitzondering wanneer een externe verwijzer jeugdhulp noodzakelijk acht die niet is gecontracteerd.

Dit betekent dat de effectiviteit van de coördinator externe verwijzers grotendeels afhankelijk is van de bereidheid van externe verwijzers om actief mee te werken. Daarom is het noodzakelijk dat de gemeente investeert in het versterken van de samenwerkingsrelatie met de verwijzers. Het doel is om samen met externe verwijzers een gedeelde visie te ontwikkelen op passende en doelmatige jeugdhulp. Bewustwording dat er een gezamenlijke opgave ligt om de jeugdhulp beheersbaar, beschikbaar en betaalbaar te houden, is daarbij essentieel.

Het college zal in 2025 onderzoeken of de beschreven samenwerkingsafspraken volgens artikel 3.5 lid 3 van de Jeugdwet voldoende grondslag bieden voor de nieuwe werkwijze of dat aanvullende afspraken nodig zijn om deze te ondersteunen.

Financieel

Uit het onderzoeksrapport van Van Dam & Oosterbaan² en Berenschot³, blijkt dat de inzet van een Coördinator Externe Verwijzers kan bijdragen aan een doelmatigere en efficiëntere inzet van jeugdhulp. Door intensievere samenwerking met externe verwijzers en het beter stroomlijnen van het verwijsproces wordt onnodige en te zware zorg zoveel mogelijk voorkomen. Dit draagt bij aan lagere instroom en een betere match tussen hulpvraag en zorgaanbod.

De inzet van de coördinator externe verwijzers begint in Q2 2025, waarbij de kosten voor dat jaar gedekt worden uit bestaande middelen. Invoering van een coördinator externe verwijzers werd al langer voorbereid nadat eerder uit een rapport van Van Dam & Oosterbaan bleek dat hier kansen lagen voor de gemeente Gouda. Een snelle invoering - vooruitlopend op de kadernota - is wenselijk gelet op het verwachte rendement van deze maatregel.

Besparing

Het rapport van Berenschot stelt dat deze inzet kan leiden tot een netto besparing van € 390.700 per jaar vanaf 2026. Voor de aanstelling van de coördinator is jaarlijks € 50.000 nodig, een bedrag dat in de berekening van de besparing is meegenomen. De bruto besparing ligt daardoor € 50.000 hoger.

Aangezien het college een samenhangend pakket aan besparingsmaatregelen voorstelt, waarbij maatregelen onderling invloed hebben op elkaar, is een percentage van 75% gehanteerd op het bruto besparingspotentieel. Via de Kadernota wordt daarom aan de raad voorgesteld om uit te gaan van een netto besparing van € 281.000 vanaf 2026.

Monitoring

De voortgang van de coördinator externe verwijzer wordt jaarlijks geëvalueerd om te beoordelen in hoeverre de gestelde de coördinator externe verwijzers bijdraagt aan het verbeteren van de samenwerking en het doel- en rechtmatiger inzetten van jeugdhulp.

Daarnaast wordt geëvalueerd of voorstel uit het onderzoeksrapport van Berenschot '*Inzicht in het financieel kader en keuzemogelijkheden binnen het sociaal domein*', om de inzet van de coördinator uit te breiden, wenselijk is. Het voorstel van Berenschot is om een gedeelde visie op

² <https://gouda.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/47cde179-0a4b-4671-91da-81f65a76ce7d>

³ <https://gouda.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/22adf091-5b4b-4ba9-92c1-aae4b1a1a0f7?documentId=338afb2f-c0fd-4ed4-9a13-cf49c479bb96&agendaItemId=a278fcb0-1ed5-4114-b480-0cfaa632cb3>

jeugdzorg te ontwikkelen en de afbakening hiervan duidelijk vast te stellen. Dit houdt in dat er op basis van een gerichte agenda gesprekken worden aangegaan met de GI's en andere externe verwijzers. Er zal worden onderzocht of de uitvoering van dit voorstel daadwerkelijk noodzakelijk is om de doelstellingen te behalen.